

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

doucí z obce Tučín do obce Želatovice, v nadmořské výšce 240 m. Geografická souřadnice naleziště je 49°27.085'N, 17°30.517'E (WGS-84). Nejstarší doklad osídlení tratě „Pod želatovickou cestou“ reprezentuje nález bíle patinované čepelky s boční retuší, která byla nalezena během prospekce dne 24. 5. 2012. Tento artefakt lze rámcově datovat do období mladého paleolitu. Ojedinelý nález patinované štípané kamenné industrie se nacházel při jihovýchodním okraji parcely č. 1284. Čepel byla vyrobena z křídového spongolitu, jehož typická nažloutle hnědá (medová) barva prosvítá místy skrze bílou patinu na povrch. Přestože jsou primární výskyty této suroviny známy především z oblasti západní, případně jižní Moravy (Přichystal 2009, 75), z oblasti Přerovska byl zaznamenán jeho výskyt v sekundárních polohách v materiálu ze šterkopískových teras pleistocenního stáří (Schenk 2007). Do souvislosti s prozatím blíže nespecifikovatelnými aktivitami v období mladého paleolitu lze z této polohy dále uvést nález části valounu rohovce typu Krumlovský les. Jeho povrch je pokryt tmavě černým pouštním lakem („desert varnish“), který vznikl dlouhodobým působením pouštního klimatu, jemuž byl valoun v minulosti vystaven (Přichystal 2009, 72). Povrch odštěpené části valounu nese slabou bílou patinu.

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá

Literatura

Dlouhá, K. 2013: *Mikroregion Tučínského potoka v období pravěku až středověku. The microregion of the Tučín creek in the prehistorical and medieval settlement.* Rkp. bakalářské práce. Uloženo: Knihovna Slezské univerzity v Opavě.

Ložek, V., Tyráček, J. 1957: Stratigrafický výzkum travertinu v Tučíně u Přerova. *Anthropozoikum* 7, 261–286.

Příkryl, F. 1908: Drobné zprávy, *Záhorská kronika* 4(3), Týn u Lipníka, 24.

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy.* Brno: Masarykova univerzita.

Schenk, Z. 2007: Jihozápadní část Moravské brány v době osídlení kultury s lineární keramikou. In: *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Sborník referátů z 25. zasedání badatelů pro výzkum neolitu Čech, Moravy a Slovenska. Hradec Králové 30. 10.-2. 11. 2006.* Archeologické studie Univerzity Hradec Králové 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 211–244.

Resumé

A small collection of 6 Upper Paleolithic artifacts (Fig. 11) made from erratic flint and radiolarite was discovered by K. Dlouhá during surface survey (2012–2014) in the field „Výhon“ within the cadastral territory of Tučín. An isolated Upper Paleolithic artefact – a blade – was found at Tučín, Pod želatovickou cestou field.

ŽELEČ (K. Ú. ŽELEČ NA HANÉ, OKR. PROSTĚJOV)

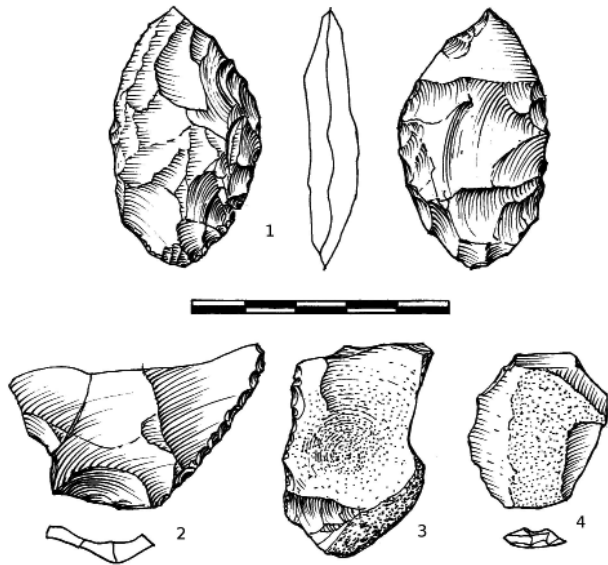
„Holcase za státní“. Počátek mladého paleolitu. Sídliště. Povrchový průzkum.

V roce 2013 sice nepokračoval záchranný archeologický výzkum na okraji ondratické pískovny v trati „Holcase za státní“ (Mlejnek, Škrdla 2012, 2013; Mlejnek *et al.* 2011, 2012), přesto byla tato lokalita pod občasným archeologickým dohledem.

V rámci obhlídky čerstvě opršených hald z archeologického výzkumu v roce 2012 našel student archeologie Matuš Vadoc v blízkosti sondy Zel_4a spongolitový listovitý hrot, který pravděpodobně podle zbytku sedimentu na jeho povrchu a suroviny použité na výrobu pochází z hlavní nálezové polohy na rozhraní miocenního šterkopísku (vrstva E) a okrově hnědého půdního sedimentu (vrstva D). Tento artefakt rozšiřuje nepočtenou kolekci nástrojů pocházejících z této lokality, které byly bohužel většinou nalezeny až na haldě (obr. 13). Nález listovitého hrotu je konzistentní s radiokarbonovým datováním ohniště z hlavní nálezové polohy, které se pohybuje v rozmezí 42–45 000 let BP cal (Mlejnek 2014, 226).

V letech 2012 a 2013 také pokračoval v rámci dvou exkurzí studentů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity povrchový sběr na přílehlé povrchové lokalitě Ondratice I / Želeč v tratích Velká Začaková a Holcase na pomezí katastrálních území Želče a Ondratice (Mlejnek, Škrdla, Přichystal 2012). Kromě 34 kusů průvodní debitaže a dvou vytěžených jader došlo k nálezům desítek nástrojů. Soubor nástrojů je tvořen protáhlým listovitým hrotem z eratického silicitu, jednostranně plošně retušovaným hrotem z chalcedonové zvětraliny, čepelovým hrotem z eratického silicitu, moustéřským hrotem z téže suroviny, zlomkem radiolaritového hrůtku, třemi úštěpovými škrabadly (dvě byla vyrobena z moravských jurských rohovců, jedno z eratického silicitu), kombinací hranového rydla na vkleslé retuši s rydlem na zlomené čepeli z rohovce typu Troubky – Zdislavice a jednostranně retušovanou čepelí z eratického silicitu. Celkově nový soubor potvrzuje datování lokality na počátek mladého paleolitu.

Ondřej Mlejnek, Matuš Vadoc

Obr. 13. Vybrané artefakty nalezené na haldách na lokalitě Želeč – Holcase za státní. 1 – listovitý hrot, spongolit, 2 – zlomek drásadla, spongolit, 3 – zlomek drásadla, silicit z glacienních sedimentů, 4 – úštěp s fasetovanou patkou, spongolit. Kreslila L. Dvořáková.

Fig. 13. Selected artefacts from the heap of Želeč – Holcase za státní site. 1 – a leaf point, spongolite, 2 – a side scraper fragment, spongolite, 3 – a side scraper fragment, erratic flint, 4 – a flake with faceted striking platform, spongolite. Drawn by L. Dvořáková.

Literatura

Mlejnek, O. 2014: *Paleolitické osídlení východních svahů Dražanské vrchoviny*. Rkp. disertační práce. Uloženo: Knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno.

Mlejnek, O., Škrdla, P. 2012: Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 53(1), 118–122.

Mlejnek, O., Škrdla, P. 2013: Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 54(1), 131–133.

Mlejnek, O., Škrdla, P., Přichystal, A. 2012: Ondratice I/Želeč – An Early Upper Palaeolithic Site in Central Moravia. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 42(3), 295–314.

Mlejnek, O., Škrdla, P., Tostevin, G., Přichystal, A., Novák, J. 2011: Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov), *Přehled výzkumů* 52(1), 151–155.

Resumé

A leaf point made of spongolithe was found on a heap of Zel_4a trench at the Želeč Early Upper Palaeolithic site by M. Vadoc in 2013. According to the used material and a rest of the sediment on the surface of artefact it is probable that this tool comes from the main finding horizon in the trench Zel_4a.

A new assemblage of Palaeolithic artefacts including another leaf point made of erratic flint (Fig. 13) was collected at a nearby situated surface site Ondratice I/Želeč (Mlejnek, Škrdla, Přichystal 2012) by students of the Faculty of Arts of the Masaryk University in Brno in 2012 and 2013.

ŽELEŠICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Hoynerhügel“, Želešice III. Szeletien. Sídliště. Zjišťovací výzkum.

V roce 2013 jsme pokračovali ve výzkumu lokality Želešice-Hoynerhügel (Škrdla *et al.* 2010, 2011, 2012; 2013). Výzkum v roce 2013 navázal přímo na sondu z roku 2012 a rozšířil ji 0,5 m jihovýchodním směrem, tj. proti svahu. Odkryta byla plocha 1,5 m².

V průběhu čtyř výzkumných sezon byla odkryta plocha 16,5 m², ze které bylo získáno 1507 artefaktů. Plošný rozptyl naznačuje, že výzkum zastihl polovinu nebo jen okraj nálezově bohaté části lokality (obr. 14). Nálezová poloha se jižním směrem (v nálezově nejbohatším úseku) zahlubuje a není aktuálně ohrožena erozí. Výzkumem lokality Želešice III se podařilo shromáždit důležitou kolekci, která přispěje k poznání szeletien, konkrétně jeho surovinových vazeb, technologické a typologické náplně i chronologie. Výsledky datování naznačují, že osídlení szeletien na Moravě spadá již do GI-12.

Petr Škrdla,
Tereza Rychtaříková,
Pavel Nikolajev

Literatura

Škrdla, P., Matějec, P., Rychtaříková, T. 2010: Želešice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 51, 301–304.

Škrdla, P., Matějec, P., Rychtaříková, T., Nejman, L. 2011: Želešice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 52(1), 154–157.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L. 2012: Želešice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 53(1), 122–123.